

- N.B. :** (1) All questions are compulsory.
 (2) All questions carry equal marks.
 (3) Figures to the right indicate marks to a sub-question.

1. Attempt any two of the following:

- (a) Elaborate the meaning of basic education. State its purpose as illustrated by Gandhiji. 10
- (b) Discuss Gandhiji's views about the role of an ideal teacher. 10
- (c) 'The aim of education is the overall development of an individual' - in the light of this statement, discuss Gandhiji's ideas on Nayi Talim 10

2. Attempt any two of the following:

- (a) Discuss Gandhiji's concept of nationalism. 10
- (b) Explain Mahatma Gandhi's views on democracy and role of villages in democracy. 10
- (c) How does Mahatma Gandhi perceive 'Ram Rajya'? 10

3. Attempt any two of the following:

- (a) Give the critique of modern civilization as expressed by Mahatma Gandhi. 10
- (b) Explain the importance of Khadi. 10
- (c) How does Mahatma Gandhiji visualize self-sufficient village system? 10

4. Attempt any two of the following:

- (a) 'Gandhiji's influence on Indian Constitution is immense' - Elaborate. 10
- (b) Explain Bhoodan movement with special reference to the contribution of Vinoba Bhave. 10
- (c) Discuss how Gandhiji influenced Nelson Mandela. 10

5. Attempt any two of the following:

- (a) Define the basics of Gandhian economic thought. 10
- (b) Discuss Hiwre Bazar as a model of grass roots democracy. 10
- (c) How did Gandhiji influence the civil rights movement in the US? 10

*****

(मराठी रूपांतर)

एकूण गुण: १००

वेळ: ३ तास

सूचना: (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

(३) उजवीकडील अंक उपप्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

१. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(अ) मूलभूत शिक्षणाचा अर्थ सविस्तर लिहा. गांधीजींनी विशद केल्याप्रमाणे त्याचे उद्देश सांगा. १०

(ब) आदर्श शिक्षकाच्या भूमिकेबद्दल गांधीजींच्या विचारांची चर्चा करा. १०

(क) 'व्यक्तिचा समग्र विकास हा शिक्षणाचा हेतू होय' - ह्या विधानाच्या आधारे गांधीजींच्या नई तालीमवरील विचारांवर चर्चा करा. १०

२. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(अ) गांधीजींच्या राष्ट्रवादाच्या संकल्पनेवर चर्चा करा. १०

(ब) गांधीजींचे लोकशाहीवरील विचार व लोकशाहीतील खेड्यांची भूमिका स्पष्ट करा. १०

(क) महात्मा गांधींनी 'राम राज्य' कसे कल्पिले आहे ? १०

३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(अ) महात्मा गांधी यांनी व्यक्त केल्याप्रमाणे आधुनिक संस्कृतीची टीका लिहा. १०

(ब) खादीचे महत्व स्पष्ट करा. १०

(क) स्वयंपूर्ण खेड्यांची कल्पना महात्मा गांधींनी कश्या प्रकारे केली आहे? १०

४. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(अ) भारतीय संविधानावरील गांधीजींचा प्रभाव प्रचंड आहे - विशद करा. १०

(ब) विनोबा भावे यांच्या योगदानाच्या विशेष संदर्भात भूदान चळवळ स्पष्ट करा. १०

(क) गांधीजींनी नेल्सन मंडेला यांना कश्याप्रकारे प्रभावित केले यावर चर्चा करा. १०

५. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(अ) गांधीवादी आर्थिक विचारांच्या मूलतत्वांचे वर्णन करा. १०

(ब) तळागाळातील लोकशाहीचे प्रारूप म्हणून हिवरे बाजारावर चर्चा करा. १०

(क) गांधीजींनी अमेरिकेतील नागरी हक्क चळवळीवर कश्याप्रकारे प्रभाव पाडला आहे याची चर्चा करा. १०